Категорія справи № **910/19022/13: не визначено.**
Надіслано судом: **14.09.2017.** Зареєстровано: **15.09.2017.** Оприлюднено: **15.09.2017.**
Дата набрання законної сили: **13.09.2017**

ВИЩИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 вересня 2017 року Справа № 910/19022/13 Вищий господарський суд України у складі колегії суддів:

головуючого суддіКондратової І.Д. (доповідач),**судді**Вовка І.В.,**судді**Ковтонюк Л.В.,**за участю представників сторін від позивача**Сикалюка Д.Л.,**від відповідача**Макидон М.М.,**розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу** Приватного виробничого підприємства "Сіріус"**на** постанову Київського апеляційного господарського суду від 30.05.2017 року**у справі** № 910/19022/13 Господарського суду міста Києва**за позовом**Компанії "Доппельмайр Зайльбанен Г.м.б.Х." (Doppelmayr Seilbahnen G.m.b.H.)**до**Приватного виробничого підприємства "Сіріус"**про**стягнення коштів

ВСТАНОВИВ:

У жовтні 2013 року Компанія "Доппельмайр Зайльбанен Г.м.б.Х." (Doppelmayr Seilbahnen G.m.b.H.), що є юридичною особою, яка зареєстрована у місті Вольфурт, Австрія, (надалі - Компанія "Доппельмайр Зайльбанен Г.м.б.Х.", позивач), звернулась до Господарського суду міста Києва до Приватного виробничого підприємства "Сіріус" (надалі - ПП "Сіріус", відповідач) про стягнення 86740 євро заборгованості (63100 євро заборгованості за контрактом №WAA0001389 від 09.09.2007 року та 23640 євро за контрактом №WAA0001390 від 09.09.2007 року), а також 3 % річних у розмірі 25506,93 грн.

19.11.2013 року позивач подав заяву про уточнення позовних вимог, в якій просив стягнути з відповідач 63100 євро заборгованості за контрактом №WAA0001389 від 09.09.2007 року та 13600 євро за контрактом №WAA0001390 від 09.09.2007 року (а.с. 164 т. 1).

12.11.2013 року відповідач подав відзив на позову заяву (а.с. 134-139 т. 1), в якому просив відмовити у задоволенні позовних вимог, посилаючись на пропуск строків позовної давності (ст.ст. 256-257 Цивільного кодексу України (надалі - ЦК України)), а також порушення позивач вимог ст. ст. 58, 63 Господарського процесуального кодексу України (надалі - ГПК України) щодо правил об'єднання вимог в одній позовній заяві.

02.12.2013 року позивач подав заяву про збільшення позовних вимог, в якій просив стягнути з відповідач 63020 євро заборгованості за контрактом №WAA0001389 від 09.09.2007 року та 23640 євро за контрактом №WAA0001390 від 09.09.2007 року, а також 15747,23 євро штрафних санкцій за контрактом №WAA0001389 від 09.09.2007 року та 5954,83 євро штрафних санкцій за контрактом №WAA0001390 від 09.09.2007 року (а.с. 169-170 т. 1). Суд відмовив у прийнятті цієї заяви (ухвала Господарського суду міста Києва від 10.12.2013 року).

Рішенням Господарського суду міста Києва від 16.12.2013 року, яке залишене без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 24.04.2014 року, позовні вимоги задоволено частково, стягнуто з відповідача 69700,00 євро основного боргу.

Постановою Вищого господарського суду України від 26.06.2014 року вказані судові рішення скасовані з передачею справи на новий розгляд до Господарського суду міста Києва, з посиланням на те, що наявний в матеріалах справи переклад витягів з перших трьох сторінок "Закону про позовну давність від 1980 року" належним чином не легалізований, не містить даних про країну в якій прийнятий та діє даний закон. Інші документи, які б встановлювали зміст застосованого судами попередніх інстанцій законодавства щодо строку позовної давності в матеріалах справи відсутні, як і відсутній повний текст застосованого закону, його офіційне тлумачення, практика застосування і доктрина у відповідній іноземній державі. Також, Вищий господарський суд України вказав, що за умовами контрактів позивач зобов'язався поставити відповідне обладнання, виконати проектування, шеф-монтаж, пусконаладку, інструктаж персоналу та введення обладнання в експлуатацію. Однак, суди не дослідили питання щодо повного виконання позивачем своїх зобов'язань за контрактами, встановивши лише факт поставки обладнання, а дослідження виконання позивачем решти зобов'язань залишилось поза увагою судів попередніх інстанцій.

При новому розгляді відповідач подав відзив на позов (а.с. 13-19 т. 3) та додаткові пояснення (а.с. 130-131 т. 4), в яких додатково зазначив, що відповідно до п. 6, 8.3 контрактів у відповідача не виникло зобов'язання щодо здійснення оплати 10% загальної вартості вказаних контрактів, оскільки сторони не підписали акти виконаних робіт і позивач не виконав всіх своїх зобов'язань, передбачених пунктами 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3 контрактів, не надав послуг з шеф-монтажу, не провів пусконалагоджувальні роботи та навчання персонал, а посилання позивача на те, що вказані роботи та послуги були виконані за його дорученням компанією "Скадо" є безпідставними та недоведеними.

24.03.2015 року представник позивача Дронов І.В. на вимогу суду надав пояснення щодо підсудності справи Господарському суду міста Києва з огляду на наявність у п. 13.2 контракту арбітражного застереження (а.с. 165-167 т. 4).

26.03.2015 року позивач подав заяву, в якій просив задовольнити позов лише в частині наданих послуг за контрактами в сумі 86740 євро (а.с. 168 т. 4).

За результатами нового розгляду рішенням Господарського суду міста Києва від 26.03.2015 року у справі № 910/19022/13, залишеним без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 05.08.2015 року, у задоволенні позову відмовлено.

Судові рішення мотивовані тим, що заявлена до стягнення заборгованість в розмірі 86740,90 євро є заборгованістю відповідача за надані монтажні та пусконалагоджувальні роботи за контрактами №АА0001389 та №АА0001390. Суди дійшли висновку, що така заборгованість не підлягає стягненню з відповідача, оскільки у матеріалах справи відсутні акти приймання виконаних робіт та документи, які б підтверджували надіслання зазначених актів відповідачеві як підставу для здійснення оплати відповідно до п. 8.3 контрактів, позивачем не надано суду жодного належного доказу надання ним передбачених контрактами послуг по шеф-монтажу, по навчанню персоналу, а також виконання пусконалагоджувальних робіт та здачу в експлуатацію обладнання, і відповідно у відповідача не виникло зобов'язання щодо здійснення оплати 10 % загальної вартості вказаних контрактів.

Постановою Вищого господарського суду України від 19.10.2016 року вказані судові рішення скасовані з передачею справи на новий розгляд до Господарського суду міста Києва з посиланням на те, що матеріали справи містять суперечливі відомості щодо розміру заборгованості, а в рішеннях судів відсутні розрахунки, виходячи з яких суди дійшли висновку про заборгованість в розмірі 86740,90 євро; невідповідність та необґрунтованість висновку судів, що 86740,90 євро є заборгованістю лише за надані монтажні та пусконалагоджувальні роботи за контрактами № АА0001389 від 09.09.2007 року та № АА0001390 від 09.09.2007 року, зважаючи на встановлені судами обставини щодо того, що відповідно до додаткових угод № 1 до контрактів вартість виконаних робіт за контрактом № WAA0001389 становить 44000,00 євро, а за контрактом № WAA0001390- 9000,00 євро; неповне з'ясування обставин, що мають значення для справи, і ненадання оцінки умовам п. 6 контрактів, в якому сторони передбачили можливість здійснення оплати поставленого товару за відсутності підписаних актів виконаних робіт; порушення та неправильне застосування судами норм ст.ст. 54, 59 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 року.

При новому розгляді 12.12.2016 року та 17.01.2017 року відповідач подав відзив на позов (а.с. 103-111 т. 5; а.с. 2-10 т. 6), у якому просив відмовити у задоволенні позову з підстав його необґрунтованості та пропуску строків позовної давності.

20.02.2017 року відповідач подав клопотання про припинення провадження у справі на підставі п. 1 ч. 1 ст. 80 ГПК України. ПП "Сіріус" посилалось на те, що за наявності у контрактах арбітражного застереження (п. 13.2 п. 13) спірні питання, що виникають з договору або у зв'язку з ним, повинні розглядатися в Міжнародному арбітражному суді в Стокгольмі. Клопотання мотивувалось посиланням на ст. 8 Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж", ст. 2 Конвенції про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йорк, 10 червня 1958 року).

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 06.03.2017 року (суддя Пригунова А.Б.) припинено провадження у справі № 910/19022/13 за позовом Компанії "Доппельмайр Зайльбанен Г.м.б.Х." (Doppelmayr Seilbahnen G.m.b.H.) до ПП "Сіріус" про спонукання до виконання зобов'язань та стягнення 112247,83 євро на підставі п. 5 ч. 1 ст. 80 ГПК України.

Постановою Київського апеляційного господарського суду від 30.05.2017 року (колегія суддів у складі: головуючого судді Гаврилюка О.М., суддів: Майданевича А.Г., Суліма В.В.) ухвалу Господарського суду міста Києва від 06.03.2017 року скасовано, а справу № 910/19022/13 передано на розгляд до Господарського суду міста Києва.

Відповідач, не погоджуючись з постановою Київського апеляційного господарського суду від 30.05.2017 року, звернувся до Вищого господарського суду України з касаційною скаргою, в якій посилаючись на порушення ст. 19 Закону України "Про міжнародні договори України", ч. 3 ст. 4 ГПК України, ст. 2 Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йорк, 10 червня 1958 року) та невідповідність висновку апеляційної інстанції висновку Верховного Суду України, викладеному в постанові від 11.06.2002 року у справі № 8/231 (02/145), щодо застосування у подібних правовідносинах положень п. 1 ч. 1 ст. 80 ГПК України, просить скасувати постанову апеляційного господарського суду та залишити в силі ухвалу суду першої інстанції.

Вищий господарський суд України, приймаючи до уваги межі перегляду справи в касаційній інстанції, проаналізувавши на підставі фактичних обставин справи застосування норм матеріального та процесуального права судами попередніх інстанцій, дійшов висновку, що касаційну скаргу слід залишити без задоволення, а постанову суду апеляційної інстанції, що оскаржується, - без змін, виходячи з нижчевикладеного.

Згідно з ст.ст. 123, 124 ГПК України іноземні суб'єкти господарювання мають такі самі процесуальні права і обов'язки, що і суб'єкти господарювання України, крім винятків, встановлених законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Підсудність справ за участю іноземних суб'єктів господарювання визначається цим Кодексом, законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" суд, до якого подано позов у питанні, що є предметом арбітражної угоди, повинен, якщо будь-яка із сторін попросить про це *не пізніше подання своєї першої заяви щодо суті спору* припинити провадження у справі і направити сторони до арбітражу, якщо не визнає, що ця арбітражна угода є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана. Ця норма національного законодавства втілює зобов'язання України за міжнародними договорами як сторони Конвенції про визнання виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йорк, 10 червня 1958 року) та Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж (Женева, 21 квітня 1961 року). За повідомленням Міністерства закордонних справ України (лист від 07.02.2000, №4.3/8-067-137) вказані Конвенції набули чинності для України, відповідно, 10 січня 1961 року та 7 січня 1964 року.

Пунктом 1 ст. II Конвенції про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень передбачено, що кожна з держав-учасниць визнає письмову угоду, за якою сторони зобов'язуються передавати до арбітражу всі або будь-які спори, що виникли між ними у зв'язку з будь-яким конкретним договірним чи іншим правовідношенням, об'єкт якого може бути предметом арбітражного розгляду. Згідно з п. 3 цієї статті суд держави-учасниці, якщо до нього надійшов позов з питання, щодо якого сторони

уклали арбітражну угоду, повинен, на прохання однієї з сторін, направити сторони до арбітражу, якщо не визначить, що така угода є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана.

У п. 1 ст. VI Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж вказано, що відвід державного суду за непідсудністю, що ґрунтується на наявності арбітражної угоди та заявлений в держаному суді, в якому порушено справу однією із сторін арбітражної угоди, має бути заявлений, під ризиком втрати права за пропуском строку, *до або в момент подання заперечень щодо суті позову*, в залежності від того, як розцінює закон держави суду такий відвід як питання процесуального чи матеріального права.

Отже, як норми міжнародного права, так і норми національного права передбачають, що клопотання про припинення провадження у справі у державному суді у зв'язку з наявністю арбітражної угоди може бути подано лише до подання заперечень щодо суті позову, і лише в такому разі державний суд повинен направити сторони до арбітражу. Якщо така заява своєчасно не була заявлена, суд України, до якого подано позов з дотриманням вимог ст.ст. 12, 15 ГПК України, має розглядати такий позов, навіть, незважаючи на те, що спір у справі виник при виконання контракту, у якому міститься арбітражне застереження.

Оскільки відповідач таку заяву зробив більше ніж через 3 роки після початку розгляду справи по суті позову, Вищий господарський суд України вважає, що апеляційний господарський суд дійшов цілком законного висновку, що спір щодо заявленого позову підлягає розгляду в господарських судах, а місцевий господарський суд безпідставно припинив провадження у справі. Підстави для зміни або скасування прийнятої у справі постанови апеляційного господарського суду відсутні.

Посилання заявника касаційної скарги на постанову Верховного Суду України від 11.06.2002 року у справі № 8/231, в якій Суд зробив висновок, що суд першої інстанції обґрунтовано припинив провадження у справі на підставі п. 1 ч. 1 ст. 80 ГПК України, так як спір не підлягає вирішенню в господарських судах України, оскільки позивач є стороною арбітражного застереження, тому повинен був звернутися для вирішення даного спору до арбітражу, передбаченого застереженням, - у Відні, Австрія, Вищий господарський суд України відхиляє, оскільки правовідносини, що склалися між сторонами у справі, яка розглядається, відрізняються від правовідносин, що склалися між сторонами у справі 8/231, про що правильно вказав суд апеляційної інстанції. Постанова Верховного Суду України від 11.06.2002 року, на яку посилається заявник, взагалі не містить висновку щодо строку, в межах якого відповідач зобов'язаний зробити заяву про припинення провадження у справі у державному суді у зв'язку з наявністю арбітражної угоди. Питання, що вирішувалось у справі 8/231, стосувалось лише можливості розгляду судом справи зі спору, який випливає з установчого договору з арбітражним застереженням, якщо позивач є стороною цього договору, а відповідач - ні.

За цих обставин, Вищий господарський суд України залишає касаційну скаргу без задоволення, а постанову апеляційного господарського суду - без змін.

Керуючись ст.ст. 49, 1115, 1117, 1119, 11111, 11113 ГПК України, Вищий господарський суд України

П О С Т А Н О В И В:

Касаційну скаргу Приватного виробничого підприємства "Сіріус" залишити без задоволення, а постанову Київського апеляційного господарського суду від 30.05.2017 року у справі № 910/19022/13 - без змін.

Головуючий суддяКондратова І.Д.СуддяВовк І.В.СуддяКовтонюк Л.В.